

Dr. Kolláth György

Bevezető

Kaptam egy megtisztelő felkérést, egy munka-címet és egy négy elemből álló belső témajavaslatot arra nézve, hogy a Rendőrség 2004 című évkönyvben gondolataimat közreadjam. (A cím humorra csábít, egy régi szellemeskedés felelevenítésére. Így szól: gondolkodni könnyű, cselekedni nehéz, cselekedve gondolkodni zavaró, gondolkodva cselekedni lassú és kockázatos.)

Cím
A jogalkalmazó, de
gondolkodó rendőrsegről

Dátum
2005.02.06.

Kicsit olyan lesz dolgozatom, mint amikor a csapos közbeszól. Voltam ugyan belügyminisztériumi tisztviselő, de szolgálati fegyver, kutya, bilincs vagy gumibot képletesen se tartozott eszköztáramba. „Tök” civil voltam és maradtam, aki empátiával viseltetik a rendvédelem fontossága, gondja-baja, ésszerű fordulatkor különösen nehéz ügye iránt.

Közigazgatási pályám talán legszebb éveit a BM-ben töltöttem el. Ott ért az alkotmányos forradalom. Ott próbáltam kivenni részemem a rendszerváltó törvények előkészítéséből, beüzemeléséből. Ebben a legnagyobb segítségemre a korabeli rendvédelem nagy koponyái voltak. Soha olyan szakmai pezsgés, lényeglátó előre-tekintés, ágazatközi reform-szellem nem volt (s gyanítom, nem is lesz), mint ami 88-90 között a ház falai közt folyt. Az ún. DUNAGATE-ügy feltárása kapcsán megtapasztalhattam: a legfekélyesebb, a legnehezebb feladat is megoldható, amennyiben profi rendvédelmi szakember biztos szemkeze és az elemzés korrekt igényessége vezeti a tollat, nem valami pártos önérdék. Ilyen ma nincsen. Szóval, ne mondja senki, hogy velünk, s az akkori állománnyal: az őskövült bürokratákkal, meg az üres tényérsapkákkal szemben kellett neki(k) rendszerváltást csinálni.

Igaz, azután nem sokkal, a többpárti hatalom konszolidációja idején a BM-be is megjött a pártos, közben elment a szakmai lelkesedés. Megfordult a széljárás. A demokratikus, jogállami elvekhez, alkotmányos megoldásokhoz, emberi jogokhoz hű hivatalnok – nem csak én – kezdte magát pocskékul érezni. Nem erre szerződünk. Jött a taxisblokád fedőnevű „kültéri politikai performance”. Az pedig a megúszott, de tanulságok, világos-valóságos konzekvenciák levonása nélkül hagyott „rendetlenségek”, politikai erőlködések, félbehagyott dolgok sorozatát indította el. Ez büntet néha ma is. Talán ennek lehet szerepe abban, hogy az 1988-90-es, pengés generációból alig valaki van már főhatóság-közelben.

Jómagam is 10 éve váltottam, alkalmasint végleg. A nosztalgia ellenére minden nap egy fokkal kevesebb az esély a visszatérésre. Nem(igen) lettek ugyanis szolgálk a korábbi reformerek. Egy idő múlva pedig már a - négyévente cserélődő - politikusi mezőny megtapasztalni, sőt elképzelni sem tudta: milyen is lenne apparátusának a törvényhez lojális közszolgálat. Nem ez kell, ez nem kell. Választani muszáj: vagy teljes azonosulás, vagy létbizonytalanság, nyugdíj, elfekvő a végeken.

Mindazonáltal, egy életre megtanultam értékelni: bírálni és tisztelni azok erőfeszítéseit, akik gyakran bünbakként - kettészakadt, kiismerhetetlen politikai közegben - nap mint nap a vásárra viszik a bőrüket. Akik - kékes-szürkés egyenruhában - sem nyertesei, sem vesztesei nem le(he)ttek a rendszerváltozásnak. Gondoljunk csak bele: a legtöbbet az egyenruha, meg a politikai vezetés változott. A szemlélet viszont bolyong valahol a totalitárius felfogás, a finanszírozhatatlanság kalodája, a permanens személycsere ódiума és a mindenre kész mentség és magyarázat között. Nem a megtestesült törvény itthon „a rendőr”. Ez főleg az ő baja, de alig(ha) az ő vétke. Nos, erről a rendőrségről és ennek a rendőrnek írok pár szakmai elemzést és következtetést.

Dr. Kolláth György

A jogalkalmazásról, s a jogi környezet alakításáról

Minden állam legkeményebb eszköze a közhatalmi erő(szak), mely szankciót lobogtató jogalkotásban és jogalkalmazásban ölt testet. Például 50 éve tanítjuk, hogy még a legtriviálisabb államigazgatási eljárás végén is – ha önkéntes jogkövetés nincs, s a bírságolás sem használ – a rendőrségi karhatalom alkalmaz erőszakot személyel, dologgal szemben. A rendőrnek erre nézve kiképzése, mi több: monopóliuma van. Ő az általában is, aki ha jogosult, rendszerint köteles intézkedni, a polgárok személye vagy javai érdekében fellépni (immár társasházi randalírozás miatt is). Ez a fellépés egyfelől (a végrehajtást kérő felfogása szerint) evidens és elvitathatatlan, másfelől (sok mindenki más szerint viszont) túlzó, ijesztő, fölös erőfitogtatás. Valóságos jogállamiság és az értékeket oltalmazó piacgazdaság híján közéleti divat megsajnálni a szó szerint vett delikvenst. Még évszázados demokráciákban is ritkán hallani ilyenféle elismerést, méltatást: ez a mi rendőrségünk, kiállunk mellette, nem hagyjuk bántani! A miénkre pláne nem mondják. A testületi presztízst, s a közhatalom-gyakorlás legitimitációját ez önmagában hátrányos helyzetűvé teszi. Oldani rajta elsősorban a „politika”, másodsorban a köz sikerélménye, harmadsorban pedig a következetesen és színvonalasan polgárbarát „szerv” tudna.

Mindezek bejáratódása évtizedeket vesz igénybe. Mi még az átmenet időszakában vagyunk: kijöttünk az „átkosból”, de nem perfekt módon érkezünk meg demokratikus jogállamba. Az intézmények zömmel megvannak, azok hatékony (együtt)működése viszont problematikus. Ilyen komp-helyzet szükségszerűen, és minden más társadalmi alrendszerénél is van. Ám az nem mindegy, hogy sokáig ingázunk-e a két szisztéma félútján, avagy a fejlődés egyenes, tudatos és gyors. Nem látszik annak. Itthon ezt még senki sem mérte fel, nem igazolta kellően. Inkább csak hasonlítgatunk és méricskélünk: bizonyos szempontból bárki állíthatja, hogy jobbak vagyunk, mint 10-20 éve, sőt jobbak, mint Európa zöme. Hitelessé ez akkor válik, ha a külső megítélés ilyen, nem pusztán belső %-ok jelzik. Az érdem és a kommunikáció a bot két vége: köztük van a lényeg. Amíg egy bagatell-bűnügyben 10-ből mondjuk 8-szor eltanácsolja az ügyeletes tiszt a panaszt tevő polgárt, a közbiztonság érzete lent marad. Amíg a biztonság totális pártszlogen, de költségvetési áldozatra nem kész prioritás, addig szétmegy a szó és a tett. Amíg a túlmunka-pénzt lassan már csak Strasbourg vagy Brüsszel útján kaphatja meg a „kisrendőr”, a fontosság csak ígé-hirdetés marad.

Mind e közben naponta kell a jogalkalmazási kényszer válfajait alkalmazni, még hozzá úgy, hogy ehhez adekvát közfinanszírozás és támogató-befogadó politikai-közgazdasági-médiabeli közeg gyakran nincsen. /Amikor meg volna, az átűtő eredmény nem jön, lásd: Mór./ A jogalkotás közreműködése is ambivalens, mert abba egyfajta húzd meg - ereszd meg taktika is bejátszik. Konceptiótlanul, tünet-értékűen jön a jogban engedmény, majd keménykedés, egyszerre akar ütős rendet, ámde egy zokszónyi panaszt sem hallani a miniszteriális vezetés. Érződik, hogy ha pénzt nem is tud adni a költségvetés, jogi értelemben vett üvegyöngyöket megszavaz, legfeljebb azokat majd kilövi az Alkotmánybíróság. Így aztán sok a frusztráló tapasztalata, de kevés a sikerélménye a jogalkalmazó rendőrségnek (is).

A hatalom-megosztás rendszerét intézményesítő (jog)államban ráadásul belép még valami: a fékek és egyensúlyok rendszere, s mögötte az a cél, hogy elejét vegyék a túlhatalom, az önkény lehetőségének. Ez okból alapvető elvi elrendezés volna: X helyen, a parlamentben megállapítják az ország fő egyezményes játékszabályait, a törvényeket. Y helyen azt értő szakmai erővel, szervező-igazgató-végrehajtó-rendelkező munkával, az államigazgatás keretében kiteljesítik, napi gyakorlattá érelik. Azután a mind e körben jelentkező konfliktusokat, jogvitákat egy független szerv, a bíróság rendez el. Nem csak ez a három klasszikus ága volna itthon a hatalom-megosztásnak, de számunkra itt ennyi is elegendő. Kiegészítő érv még ide: a kormány vezérelte államigazgatás persze igényli, hogy másodlagosan, a maga kompetenciája körében lebonyolító normát is alkothasson, de nem úgy, hogy pl. az kiüsse az alkotmány 8. §-át.

Dr. Kolláth György

Sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapjogot ui. törvény, nem pedig rendelet szabályozhat, sőt ilyen jog lényeges tartalmát még törvény sem korlátozhatja. (15 évvel a rendszerváltozás után nem ez a helyzet, de ennek áttekintése kisebb részben későbbi fejezet, nagyobb részben más tanulmány témája.)

Rendszerváltó elveket sértő baj származhatnék abból, ha egy államigazgatási szerv eseti baj, kínos ügy, konkrét konfliktus esetén azzal hátrálna ki a felelős jogalkalmazás alól, hogy nem világos, nem életszerű, nem alkalmazható a jogszabály, tessék átírni, megvárjuk!? Ő is, sőt a bíró is tartozik érte(lmez)ni, megfejteni és érvényre juttatni a még oly' rossz jogszabályt is, legfeljebb a munka elvégzésével ajánlást tehet a korrekcióra. A jogszabály-értelmezés joga és sara sem tetszőleges: érte elsődleges felelősséget a bíróság visel, minden ezt megelőző magyarázat, sillabusz szakmailag érdemes lehet, ám kötelezővé nem válhat. Alapképlet: egyedi ügy=államigazgatási kompetencia, jogállami garancia=bírósági értelmezés és döntés dolga, normáért való felelősség= szakkormányzási, ill. parlamenti jogkör. Semmi szín alatt nem lenne jó összemosni, diszfunkcióként felcserélni az egyedi közhatalmi aktus-kibocsátó és a közhatalmi norma-alkotó szerepet és felelősséget. A rendőrség működésének homlokterében az előbbi elem áll, ez olyan védett hatásköre és felelőssége, amelyért végül rendszerint a bíróság előtt kell helyállnia. Ebbe - evidensen - a minisztérium még akkor sem avatkozhat bele, hogy/ha a miniszter a parlamentben magyarázkodásra kényszerülhet egyedi ügy kapcsán is. Bizonyos szempontból ezért (is) érdekközösség áll fenn a rendőri vezetés és a minisztérium között, de szimbiózis, vezérkari szintű egybeépülés nem képződhet. Az ORFK le egészen a városi rendőrségig egyedileg rendezi az elé került ügyeket, a minisztérium pedig folyamatokat, sokkal inkább tevékenységi köröket, mintsem személyeket és szerveket irányít. Következtetésül: szűkre szabott keret, járulékos mód áll csupán a szakosított államigazgatás rendelkezésére, azaz alapvetően igaz, hogy a rendőrség ne maga alkossa, ne is (át)értelmezgesse, se ne bírálgassa, hanem profi szakszerűséggel alkalmazza a jogszabályokat!

Kár volna ugyanakkor itt megállni, vészfékezni! Konkrétan a rendőrség esetében én két területen látnék fontos, és mással nem helyettesíthető szerepet: 1.) Abban, hogy tréningekkel, továbbképzésekkel, a legkorszerűbb technika megoldásai révén tanítsa be, tartsa top-on a jogalkalmazás legjobb módjait, azaz ne érje be néhány ötletszerű normatív parancs, utasítás kiadásával. 2.) Az ő szakmájában (legalábbis mennyiségi tekintetben) senkiéhez nem mérhető tapasztalatait származtassa vissza a jogszabály-előkészítőknél. Ezt szorgalmazni, és nem bántani kellene. Túljutva egy-egy ügy hullámverésein, erre egy rendes ország működésében általánosan szükség van, inkább az a baj, ha más érintett ezt nem végzi. Lássuk ezeket közelebbről!

Ad 1.) Sok magas vezető szeret mutatós ukázokkal kiállni, domborítani. Mondván: ő már rendelkezett, ezután mások tevékenysége, felelőssége következik. Három baj van az ilyen papírokkal: az Alkotmánybíróság szerint ezek, főleg kifelé kötelező jogmagyarázatot, tartalmat nem adhatnak, ilyesfajta hatályuk nincsen. Továbbá, ami bennük új elem, az eleve a normába kellett volna, ami pedig ismétlés, szószaporítás, az felesleges. Csak a normát, de nem a felsőbbbőség iniciatíváit kell a polgárokon bevasalni. Végül, aki ilyet kiad, a maga részéről le is zárta a vitát, holott éppen arra volna szükség, hogy élő eszmecsere formájában, az érdekeltek együtt találják meg a szabály életre keltésének mesterfogásait. A tréning ellenben arra is jó, hogy lemérjék: aki már érti, vajon alkalmazni is tudja-e a szabályokat, vagyis az aktív és a passzív tudás a készség szintjén jön-e már össze. Ráadásul, aki így van kiképezve, az álmából felkelve, tizedmásodperc alatt is tud lépni, fölös erőszak, konfliktus, eskaláció nélkül. Mind e mellett, a XXI. században ennek korszakos technikái is vannak (pl. Brain Turbo).

Ad 2.) Ősi evidencia: a végrehajtó-rendelkező igazgatás ciklusa az információ-szerzéssel indul és a visszacsatolással zárul. Minden ügy elintéződik valamikor, valahogyan. Hiba volna a közben kiderült jogi nehézséget, menet közben kibukott hibát, normatív baklövést meghagyni. Általában sincsenek nívós előzetes vagy utólagos hatástanulmányok,

Dr. Kolláth György

jogtisztító deregulációk, pedig az esetjog súlya, tanulsága, igazodási kényszere ha máshonnan nem, hát az EU gyakorlatából ránk is zúdul. Továbbmenve: permanens jogalkotási, jog-korrekciós lázban él az ország, mégis gyakran elsikkad azok tudása, véleménye, időbeni, jogos aggodalma, akik a legjobban, a leggyakorlatiasabban értenek a felülvizsgálni tervezett szaktémához. Az igazgatási folyamat kellő pontján tehát elemi szükség van a leszűrt rendőrségi tapasztalatok begyűjtésére, hasznosítására, persze, nem egyedülként, és nem is aktuális politikai pótcselekvés igazolására, nem is annak szolgálatában.

Három javaslatom volna e körben: a.) Ne pusztán egy vagy több előadó rendőrtisztviselő, háttérintézmény írja meg a véleményét egy norma-rendező felvetésről, hanem vonja be a vezető a túloldal jeleseit (pl. a területen működő, máskor ellenfélnek számító ügyvédet, igazságügyi szakértőt, egyetemi oktatót is). Mindjárt nem lesz egyoldalú az analízis, de kiszélesülhetnek a megoldás variációi. A csapatmunka meggyőzőbb és távlatosabb. b.) Meg kellene végre követelni, hogy a jogszabálytervezet az első pillanattól, a rendezési koncepció formálódásától kezdve együtt fusson társadalmi és közgazdasági elemzéssel, számvetéssel. Ne adják ki a döntést, amíg korrekt véleményezés nem folyt, avagy a végrehajtáshoz szükséges feltételek nincsenek meg. Mind e körben, a magyar jogban is előbb az elsumákoltt egyeztetésért, majd pedig a többi normatív hibáért való jogi felelősség teljes intézményesítése kívánatos, csakúgy, mint már van közigazgatási kárfelelősség egyedi közhatalmi hibákért és mulasztásokért. c.) Tudatosítani kéne: nem az a baj, hogy/ha a rendőri vezetés jobb jogszabályi környezetet sürgetve fellép ezzel az igénnyel, hanem az, ha ebben magára marad, ha senki nem ellenpontozza. Önmagát a rendőrség sem fogja megdönteni, olyat tehát nem javasol, ami rossz neki, de éppen azért van a szakmai közvélemény, a minisztérium, a parlamenti próba, hogy egyensúly képződjék. Ma sokszor nem ez a helyzet: aktuálpolitikai feszültség pótszerként könnyen kap országgyűlési jogi megerősítést, azzal, hogy íme, ezt akartátok, tessék, ezzel a rendőrség ki is van fizetve (L. a gyülekezési jogról szóló törvény elsietett módosítása a közúti tüntetés helyének átírt normájánál: a régi sem volt jó, az új sem megfelelő). Nem az ORFK, hanem a miniszteriális vezetés dolga volna átlátni: neki súlyos politikai blama, ha egyoldalú lépésbe viszi bele előbb a rendőrséget, majd a T. Házat, cserében azért, mert olyasmit is elvárna a rendőrségtől, ami pillanatnyilag kényelmetlen, hosszabb távon viszont romboló. A rendőrség megteheti, hogy a napi politikai vívódás elmúltával kíméletlenül tárgyilagos elemzést rendel meg független szakértői stábtól, s azt közzé is teszi. Másként nemigen tudja leszoktatni a politikát a „most az egyszer még csak tegyük meg ezt is”-kezdetű, jogi áruhában jelentkező pártos elvárásoktól.

Van kritikám a rendőri vezetés számára is. Régi, jól bevált taktika a következő hivatkozás:- most ugyan még nem vagyunk eléggé hatékonyak, mert ez meg az hiányzik, de ha megkapnánk ...jogot, eszközt, felhatalmazást, tudnánk ám mi is ütőképesek lenni. Ez az anti-terrorista világfolyamat farvizén célba is szokott érni, sajnos anélkül, hogy elszámoltatás történnék a már meglévő és az újonnan kapott eszközökről, jogok gyakorlásáról, kicsikart megoldások eredményéről. Mindig lehet kérni, várni, előfeltételül tűzni valamit. Igaz, ebben a minisztérium mindenkori vezetésének kellene éles-látóbbnak és igényesebbnek lennie, de – sajnos – a négyévenkénti, sőt azon belüli cserék ezt eddig kizárták. Érzékeny pont, ill. tünet: ha minisztériumi felkérésére készít a rendőrség egy jogi korrekciót ajánló feljegyzést, akkor az őt követő szolgálati utak 4-5 szintje, meg a tudomány, a szakzsűrizés tehetne hozzá plusz-éveket, ill. a miniszter, a kormány, a széles nyilvánosság, majd a parlament járulhatna hozzá kiegyensúlyozott szintézis megteremtéséhez. Sokszor mégsem így van. Egy ágazati tervezet, törvényjavaslat több ezer kézen megy át az elfogadásig, néha még sincs senki, aki pl. a rendőri igényből a lakosság számára is legitim jogot kreálna. Ez okból sokan a túlhatalommal rendelkező rendőrségre mutogatnak, rendőrállamot vizionálnak, rajta verik el a port. Vétlenül, akarata ellenére válik így bűnbakká, avagy áll takaréokra a rendőrség komplex társadalmi probléma kapcsán (drog, huliganizmus, szélsőségesek demonstrációja). Ezt helyre tenni csupán a kormány tudná, ám neki is jól jön időnként egy prűgelknabe. Elvi elrendezés híján közös amortizálódás áll be. Volt, akit a rendőr(ség) a feljebbvalók közül szeretett,

Dr. Kolláth György

---

volt, akit tisztelt, akadtak átutazók is, ám olyan nem volt, aki miniszteri, politikai opcióit – a saját kormányprogramja révén – átvitte, megvalósíttatta, szavatolta volna. Egyszerűbb személyt áldozni, cserélni. A XXI. század rendőrsége innen nézve sincs még kitalálva.

Alkotmányossági és külső jogi összefüggések

A második kérdés-csoport több rendszerváltó, ám azóta már klasszikussá vált dilemmát vet fel. Például, hogy megfelelünk a honi alkotmányos normáknak, a Római (emberi jogi) Egyezménynek, más nemzetközi kötelezettségvállalásnak, lassan az Európai Alkotmánynak is, ez mind rendben, de vajon mi lesz a sajátosan hazai rendészeti viszonyokkal, közállapotokkal? Szerintem a helyes válasz nem vagy-vagy, hanem is-is, mivel nincsen és nem is lehet olyan hazai specifikum, ami kiütné vagy felülírná az élenjáró tendenciákat. Amerre Európa tart, nekünk is arra van előre, tehát nem tetszőleges az érték-, és modell-választásunk, hanem determinált. Nem a normáinkat és elveinket kell „levinni” a politikai közállapotok kétes szintjére, hanem a teljes infrastruktúrát, benne a rendvédelmet is gyorsított ütemben felfejleszteni Európához. Ezért, pl. nem szabadna dekázni a rendészet joga tekintetében sem úgy, hogy hol is a hangsúly: az emberi jogokon, avagy a terror-ellenes küzdelmen? Alkotmányos jogok kellene-e inkább, avagy cselekvőképes rendőrség legyen? Ezek ti. nem anti-tézisek, hanem együttes megoldandók. Ez a szép bennük.

Egy valóságos, plurális jogállamban főszabály és alapérték az emberi jog, míg annak korlátozása feltételes, kivételes, időleges, másodlagos szükségszerűség. Az embernek jogában áll egy sereg dolog, jelesen az, hogy őt békén hagyják. Ezzel szemben a rendőr fellép, ha egy másik ember joga, avagy a törvényben nevesített közérdek ezt teszi szükségessé. Ám a polgár joga ab ovo evidens és teljes, a rendőr „joga” ellenben törvényi felhatalmazáshoz, kerethez, normához van kötve. A rendőrnek csak az szabad, amire felhatalmazást kapott, ergo minden ezen túllépő igény, praktikus eszköz és mód rendszer-idegen. Nincs, nem jöhet(ne) olyan anti-terrorista igény, a modern technika által már kialakítható megoldás, találmány, ami ezt a képletet megfordítja, ha még szabad, jogállami polgári demokráciáról beszélünk. Más kérdés, hogy amint a polgár kellő okot szolgáltatott a törvény vele szemben való alkalmazására, már nincs helye szépelgésnek, hanem tartozik a rendőrség azzal (is) a társadalomnak, hogy nagy biztonsággal megfogja és bíróság elé juttatja a jogsértőt. Az is a törvény előtti egyenlőség része, hogy egy legyen a mérce és a jogi esély, például se enyhítő, se súlyosító körülmény ne lehessen a roma származás. Ma már olyan jogpolitikai irányelv-csomag sincsen, mint ami volt 1989 előtt, s ami torzította a törvény érvényét kicsiben és nagyban. Időnként a napi pártérdekű politika áttörne ezen, mert a választásokhoz kötődő eredmény-(avagy csupán látszat)kényszer ül rajta. De a nem választott, hanem kinevezett rendőri vezetésnek kell tudni ilyenkor távolságot tartani, ha pedig ezt teszi, az általános választást követő esetleges fordulatkor legitim módon tarthat igényt tovább-szolgálatra. Ebben az évszázadban eljön ez.

A 90-es évek elején éppen azért készült vérrel-verejtékkel a rendőrségi törvény, mert az alkotmányos szentenciákat kezdte lenyomni a belügyi vezetés „férfias” rendőrközpontú világképe, s általa az alapjogok s a jogállami garanciák lekezelése. Cseppet sem véletlenül ez ütött vissza a rendőrségi törvény számos elemének előre látható, mégis kései alkotmánybírói megsemmisítésében. Két tanulság: a.) a demokratikus jog(államiság) szűk sávot jelöl ki pl. az alkotmányos büntetőjog számára, ellenben elvárja a jogbiztonságot, a kiszámíthatóságot, az alapjogi korlátozás szükségességi-arányossági tesztjének, és a diszkrimináció-ellenes elveknek a betartását. Ezekkel ellentétes törvényt kár fabrikálni. b.) megnő a legszélesebb értelemben vett igazságszolgáltatás résztvevői összhangjának igénye, a rendszerben ma nem jól meglévő kontroll-formák jelentősége, azaz sokáig nem játszható pl. Tom és Jerry mese az

Dr. Kolláth György

ügyészség-nyomozó rendőrség eseti kapcsolatában sem. Egy percre se gondoljuk, hogy az egykapura való játékot modellező honi sajátosságra bárhol mód volna.

Végül, kiszélesül a nemzetközi jogvédelem, azaz bezárkózni nem lehet és nem is érdemes. Schengen bizonyos értelemben máris etelon, és más területeken is jöhet pár további, szakosított Schengen. Tetszik, nem tetszik, mindinkább eltűnnek, egy magasabb minőségű szintézisbe épülnek be a hazai sajátosságok, ez pozitív vonás, húzóerő számunkra is, talán a formaruha színe (és visszája) lesz magyaros jellegzetesség.

Ha én főrendőr lennék

Nem lennék, és kár a gondolattal eljátszani is. Ám ha szeletelve kapnám véleményezésre a kényes területeket, a következőket ajánlanám:

a.) Számos olyan dologgal küszködik a rendőrség, ami nem megszüntethető, legfeljebb fedő alatt tartható. Példaként a sportrendezvények zavarait és a demonstrációk biztosítását kaptam. Nincs rendőrségi tapasztalatom, de voltam már néző ilyen dráma közelében. Azt tenném, ami egyedül hatásos multiszektorális baj esetében: aktuális fellépés híján, szélcsendben, folyamatában, oki alapon nyúlnék hozzá. Nem egy, hanem 15-20 ponton készítenék elő aktivitást, s nem hagynám másra a kezdeményezést. Időben előrevinném a megoldást, s annak forrásait. Aktív megelőzést folytatnék, generálnék, gondom lenne az utógondozásra is, a civil társadalom minden nem elvakult, nem vagdalkozó aktorára számítanék, őket ebben forrásokhoz is juttatnám. Törekednék arra, hogy a részekre is bontott probléma-köteg egy-egy pontján áttörést tudjunk elérni, mert sikerélmény nélkül sokan, hamar feladják. Kijelölnék egy főfelelőst, aki x időszakonként elszámol a lépésekkel, s ebbe a monitoringba független, külső szakértelmet is bevonnék. Nem hagynám, hogy minden baj erőszak-ideálképű rendészeti problémaként nyerjen politikai megjelenítést. Eldöntetném a feljebbvalókkal: milyen koncepció, erősségi fokozat mentén képzelik el a tetteket: kell-e hetente szétveretni a huligánokat, és vajon megvan-e a zéró tolerancia feltétel-rendszere, avagy kis lépések taktikája van megszabva. Alkalmaznám az „oszd meg és uralkodj”-taktikát, tehát kerülném, hogy X térfélen vagyunk mi, odaát, Y-nál mindenki más. Szövetségeseket keresnék itthon és külhonban. Készíttetnék olyan forgatókönyveket, amelyek a tennivaló hiánytalan listáját adnák. Bevetném a korszerű technika, a biztonságos jelenlét amúgy drága vívmányait, de nem isteníteném a gépet, a kamerát, a szondát, a beléptető rendszert, mert ezek is csak hiánytalan összhangban, emberi hiba nélkül hoznak eredményt. A kezelni kívánt terület minden érintettje kapna részfeladatot és felelősséget valamiért, nehogy az első baj esetén még ők is szembeforduljanak. Abszolút kiszámítható modellt vezetnék be, s terjesztenék el(ő) jó előre, belőle bárki láthatná, mi fog következni diszfunkció, rendbontás, veszélyes fejlemény esetében. Ha pedig bármely közreműködő hibájából mégis baj esnék, nem engedném, hogy a jóakarataira hivatkozva eltussolják a ballépést. Egy és ugyanaz a személy is csupán egy ízben követhetne el szakmai vagy jogi hibát. Hezitáló, következtelen, avagy a brutalitásban örömet lelő személy nem tarthatnák a csapatba: hideg profik kellene minden fázisban. Ezek függvényében végeztetnék szintén profikkal értő kommunikációt, de semmi esetre sem a kürtre engedném a gőz zömét. Őszinte volnék: jelezve, hogy egyik-másik társadalmi fekély gyökeresen talán nem szüntethető meg, mégis lehet és kell is sikerrel küzdeni ellene, kb. úgy, ahogy tesszük ezt a korrupció vagy a prostitúció dolgában. És amint kiszorítottuk X,Y területről, megyünk tovább, féken tartjuk, mi uraljuk őt, nem a gond minket.

b.) A fentiek zömmel a futball-huliganizmusra voltak talán helytállóak. Más a helyzet a demonstrációk ügyében. Itt még lehet az a kiinduló pont, hogy a tüntetések zöme békés, ami nem ígérkezik annak, többnyire előre látható, tehát

Dr. Kolláth György

---

differenciált kép, megoldás kívánatos. Javaslataim zömét a Belügyi Szemle szakmai vitájában leírtam, nem ismételném. Kiemelném viszont, hogy kellene a spontán, azonnali demonstrációknak is egy sztenderd helyszín, nem kellene vattába csomagolni magas politikusokat a bírálattól való védelem, az ellenük történő tüntetés alkalmával, egyedi esetekre sohasem kellene törvénnyel (túl)reagálni, s kulcskérdés azok valóságos szerepének, érdemi felelősségének verifikálása, akik a tüntetést keretezik. Ezen kívül-belül már csak higgadt jelenlét szükséges, felül emelkedve a rejtett vagy nyílt politikusi elvárásokon. Ellentétben a sportbiztonság törekeny közállapotaival, a gyülekezési jog gyakorlásának rendjét mederben tarthatónak vélem, a törvényhez hozzányúlni pedig nem ötletelve, hanem teljes körű, lényegi és elemző monitorizálás után szabad. Mindez épp időszerű.

Politika és rendőrség, de nem politikai rendőrség

Lesújtó véleményem van az ún. ügynök-törvényekről, s a velük kapcsolatos mesterkélt feszültségekről és hivatkozásokról. Nincs és nem is lesz megint politikai rendőrség, de nem is ez itt a kérdés. A rendszerváltás óta, kivétel nélkül - szerintem - mindegyik belügyi vezetés rosszul - mert felemásan, formálisan, rángatva, világos kormányprogrambéli opciók nélkül, napi rutin és taktika mentén - kezelte a rendőrséget. Nem bukkant fel e téren, e körben egy Baross Gábor, egy Klébersberg Kunó formátumú stratégia, hanem mélyülő finansziális válság-helyzetben és romló belpolitikai miliőben tömködték a réseket, tüzet oltottak. Egyik oldalon sem volt jó ez, mégis inkább a rendőrség sínylette meg.

Kibic kívülről meg nem mondhatja, mi volna az aktuális tennivaló, de a törvényekben rögzített modell lényegét vázolhatom. Minden más területre is vonatkozóan, a plurális politikai váltógazdálkodás abban áll, hogy két részre oszlik a közhatalmi mezőny. Az egyik a választásokon versengő politikusi had, koalíció, mely ha győz, programja szerint szab meg leckét, prioritást, ír elő szakmailag megvalósítandó célt és követelményt, ezekről dönt, valamint biztosítja hozzá az anyagi és személyi feltételeket. Ezzel szemben (képletesen!) áll a törvényhez kötött, ekként lojális, szakmailag képzett és hierarchizált hivatalnoki kar, itt a rendőri állomány, amely előkészít, megszervez, végrehajt és lebonyolít, de nem visel politikai felelősséget, csupán szakmait és jogit a tettekért. Ez utóbbi zóna határozatlan időre kinevezett, karrier-rendszerű vezetőkből és tisztviselőkből áll, akiknek tulajdonképpen mindegy volna, kik alatt szolgálnak. Amíg ez jogilag és etikailag vállalható, a helyükön vannak, ha már nem, felállnak, már ha van hová menni?! De szinte sérthetetlenek a politikai tetszés-nem tetszés alapján. A politikusi gárda hozza magával a maga tanácsadóit, bizalmi embereit a kevés számú bizalmi posztra, aztán viszi is, ha menni kell, de a többiek innen nézve intaktak. Ha ez tényleg így van, amennyiben így is volna, akkor nincs miért támadni az állományt, az apparátust baklövés esetén: legfeljebb a miniszter távozik, ha tudott róla azért, ha nem, azért. Nem fejezik le a vezetői kört négyévente, belátván, hogy nemcsak rossz üzenet volna ez, de nincs is két-három garnitúra. Hol az az egy?!

Az ismertetett elvek megvalósulása talán pontosan olyan képet mutat a rendőrségnél, mint másutt a közigazgatásban. Kívülről legalábbis ez látszik, s a látszat ma rettentően fontos dolog. Változni fog ez is bizonyosan, s remélhetőleg a parlamentáris rendszerek gyakorlata irányába fejlődik. A közszolgált eme okkal dupla éthosza jön, csak tétován, vargabetűkkel, sok megalkuvás, helykeresés közepette. Amint valamelyik politikai erő két-három parlamenti választást, ill. ciklust megnyer, talán lesz ideje, erkölcsi ereje, bölcsessége ezzel is foglalkozni, ezt a rendszert beüzemelni, megszilárdítani, majd békén hagyni. Ebben járulékos, mégis fontos tényező lehet az, amit másutt civil kontrollnak hívnak. Vagy az, ami a bagatell-bűnügyek, helyi rendetlenségek, közigazgatás-ellenes deliktumok helyi önkormányzati

Dr. Kolláth György

---

kezelését ott, lent adhatná. Amint pár gond decentralizálódik, mindjárt megnőhet az esélye a pártsemleges, gyakorlatias, helyi megoldásnak is. Az országos vízfej visszatart.

Egy olcsó poénkodással fejezném be. Egy általam igen tisztelt rendőri vezető derűsen ezt vallja: ma parancsnoknak lenni extrém sportnak számít.

Sok sikert és szerencsét, erőt, egészséget Kedves Mindnyájuknak!